

**OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU ȘCOLI/SECȚII CU
PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR ȘI PENTRU ROMÂNII DIN DIASPORA**
Secțiunea A. Limba și literatura română pentru școli/secții cu predare în limba maghiară
Etapă județeană
16 martie 2024
Clasa a X-a

- Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Răspunsurile date nu vor avea titlu sau motto. Utilizarea acestora va atrage după sine descalificarea.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

Citește fiecare dintre textele date, pentru a putea răspunde la cerințele de mai jos.

A.

Chiar din prima zi, când „Moș Goriot” de franceză îl scoate la lecție, Relu turuie la perfecție conjugările. Cât îl sucește și-l învârteste profesorul, nu-i chip să-l încurce. Până la urmă, îl felicită în auzul clasei întregi:

— Bravo, Apelevianu, îți dau nota 10!

Urmăresc din bancă, numai ochi și urechi, examinarea lui Relu. Nu știu cum de nu mă îmbolnăvesc, Sunt fiert, roșu de invidie [...] pe colegul care a dat răspunsuri atât de perfecte. Uneori îmi vin în fire, raționez, parcă, mai sănătos. Știu, îmi dau seama, că franceza e pentru el o joacă de fiecare zi, fiindcă o cunoaște din familie, dar asta n-aș zice că e o consolare pentru mine.

Ce-i de făcut? Nimic alta decât să m-așez cu burta pe carte. De aceea, m-apuc și învăț zi și noapte, noapte și zi, ca un disperat care va fi osândit la moarte dacă nu i-o ia rivalului înainte la învățătură, dacă eu, Gherghel - pricăjitul, nu voi fi deasupra odraslei Apelevienilor. Crâncena invidie care mă copleșește și-mi ia mințile e, fără doar și poate, prima treaptă a scării pe care încerc s-o urc. Acest suiș al ambiției, sprijinit de o forță organică uriașă, nu pare lipsit de sens la o analiză mai atentă. [...]

După vacanța de Crăciun, ceva neprevăzut îmi vine în ajutor. Aflu că în oraș e o franțuzoaică get-beget, care primește băieți în gazdă. Mă mut fără întârziere la ea. Are o nepoată, Jeannine, sosită de curând din Franța. Nu știe o boabă românește. E exact ceea ce îmi trebuie. Bineînțeles, pun numaidecât mâna pe prețioasa comoară. De la Jeannine învăț de drag limba lui Moliere [...].

În sfârșit, marea răsplată care mă unge cu miere pe suflet nu zăbovește să vină pe firul timpului. În ziua aceea - 14 mai 1919, mi-o amintesc perfect - „Moș Goriot” mă scoate la tablă. Culmea ciudățeniei: îl pofteste și pe Apelevianu odată cu mine. Spun „culmea ciudățeniei”, pentru că profesorul nostru n-are obicei să examineze decât un singur elev. Ce l-o fi găsit de astă dată să ne scoată pe amândoi la lecție?

Examinarea ține mai bine de o jumătate de oră. Nu rămân de căruță, mă țin dârz tot timpul. Vasăzică, egalitate până acum. Și, deodată, când mă aștept mai puțin, adversarul confundă o poezie de Verlaine, atribuind-o lui Baudelaire. [...]

— Greșeală! ripostez, fără a-i da răgaz să-și îndrepte eroarea. *Chanson d'automne* nu e de Baudelaire, ci de Verlaine. E drept că și Baudelaire are o poezie *Chant d'automne*. Dar asta e altceva!

Confuzia nu e chiar atât de gravă, însă foarte binevenită, căci iau un mic avans față de potrivnic*. Pentru toată clasa e o dovadă peremptorie* că am răspuns mai bine decât el. „Moș Goriot” judecă tot așa: îmi pune nota 10, iar colegului meu 9. Are totuși o rețineră:

— Ar trebui, băieți, să vă consider pe amândoi de aceeași forță! Dar apreciez că Gherghel a depus eforturi mai mari decât tine, Apelevianu, care vorbești franceza în familie. Am sărit în sus ca fript:

— Vă înșelați, domnule profesor, și eu vorbesc franceza în familie... E o gravă imprudență din parte-mi! Singur îmi tai craca de sub picioare! Dar nevoia organică de a modifica realitatea pe măsura dorințelor mele actuale nu cunoaște margini, merge până la mistificare.

În recreație, culmea-culmilor. Relu mă felicită. Și pare voios, sincer, deschis! Nu descopăr pe fața lui nici urmă de invidie. Faptul mă uluiește, de-a dreptul! Cine se aștepta la o astfel de comportare leală* din partea lui?

Mihail Drumeș, *Scrisoare de dragoste* (1938)

*potrivnic – rival

*peremptorie – de netăgăduit

*leală – cinstită, corectă

B.

Aud deseori oameni care spun că ei nu simt invidie, că nu cunosc acest sentiment. Lucru care e aproape imposibil, deoarece niciun sentiment omenesc nu ne este străin. Trăim întreaga gamă de emoții și sentimente. [...] Invidia poate fi mai puțin nocivă, poate fi simțită precum o ușoară stare de disconfort sau ca un sentiment de neputință și tristețe. Majoritatea dintre noi am fost educați prin comparație, am primit mesaje de genul „Ce notă a luat X? Tu de ce nu ai luat nota 10?”, „Ai văzut ce cuminte este Y, tu de ce nu ești?”, fapt care a dus la dezvoltarea stării de rivalitate în relațiile noastre, dar și a stării de invidie la adresa prietenilor care aveau rezultate mai bune decât ale noastre. Acolo, unde educația s-a făcut prin comparație, efectele au fost cultivarea stării de suferință interioară, a mesajelor că nu suntem suficient de buni, ceea ce afectează stima de sine, și a rivalității, ceea ce duce la o micșorare a stării de empatie și a compasiunii. Admirația are la bază invidia – atunci, când admirăm pe cineva, în straturile cele mai profunde ale sinelui nostru este depozitat sentimentul de invidie, doar că intensitatea lui face diferența dintre invidia care pe unii oameni îi sufocă, iar pe alții îi motivează să se mobilizeze pentru a avea la fel. Depinde în ce direcție merge. Poate fi motivantă sau poate fi distrugătoare. Atunci când admirăm pe cineva, în profunzimea eului nostru ne dorim să putem fi la fel de înzestrați, lucru care nu are efecte cauzatoare de suferință în interiorul nostru. Când nu putem păstra starea de admirație, iar ceea ce simțim devine copleșitor, respingem persoana pe care o admirăm, căutăm să o denigrăm, să îi anulăm calitățile pe care le are, dezvoltăm inconștient o stare de rivalitate care se manifestă prin căutarea de a ne poziționa superior acesteia. Ceea ce se întâmplă în interior este o nevoie de validare și prețuire a propriei persoane de către adulții care au contribuit la creșterea noastră și care ne-au privat în copilărie de această recunoaștere a identității copilului care am fost. [...]

Acolo unde gândirea devine una de tip omogen și nu observăm diferențele care există între oameni, se va ajunge la o autoreglare defectuoasă care va reflecta lipsa maturității emoționale. În interior sentimentele sunt amestecate, iar acțiunile sunt controlate de acest amestec de gânduri adverse, de valori contradictorii și angajamente contradictorii ale sentimentului prezent. Pentru a fi maturi trebuie să fim conștienți de unicitatea noastră, de separarea de alte persoane, e necesar să ne cunoaștem propria minte, propriile emoții, să fim capabili să ne diferențiem de cei din jur și să nu căutăm să ne trăim viața îndeplinind așteptările celorlalți. A fi conștient de unicitatea ta este un act al sănătății psihice. [...]

Cu cât suntem mai liberi în a decide și conștienți că suntem unicii responsabili de felul în care alegem să ne trăim viața, cu atât vom simți mai puțină invidie la adresa celorlalți, vom avea un nivel al stimei de sine mai bun, vom fi mai concentrați pe lumea proprie interioară și implicit deconectați de la a căuta să judecăm viața celorlalți.

Cătălina Dumitrescu, *Despre invidia oamenilor-zei*, în *Dilema Veche* (2021)

Subiectul I

(30 de puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Transcrie, din textul *Despre invidia oamenilor-zei* de Cătălina Dumitrescu, patru termeni care aparțin aceluiași câmp lexical, pe care îl vei preciza. **5 puncte**
2. Prezintă două sentimente contradictorii pe care le experimentează adolescentul Gherghel din textul *Scrisoare de dragoste* de Mihail Drumeș. **5 puncte**
3. Explică un motiv pentru care personajul Gherghel primește notă mai mare decât colegul lui, valorificând textul *Scrisoare de dragoste* de Mihail Drumeș. **5 puncte**
4. Menționează un mod de educație și efectele lui, așa cum sunt prezentate în textul *Despre invidia oamenilor-zei* de Cătălina Dumitrescu, cu care ești de acord/nu ești de acord, justificându-ți alegerea. **5 puncte**
5. Susține-ți opinia despre semnificația următoarei secvențe din textul *Scrisoare de dragoste* de Mihail Drumeș: *În recreație, culmea-culmilor. Relu mă feliicită. Și pare voios, sincer, deschis! Nu descopăr pe fața lui nici urmă de invidie.* **5 puncte**

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Subiectul al II-lea

(35 de puncte)

Ai citit textul Cătălinei Dumitrescu, *Despre invidia oamenilor-zei*, în ediția online a revistei de cultură. Redactează un text de 100-150 de cuvinte, care să reprezinte o posibilă intervenție a ta pe forumul revistei respective, în care să-ți exprimi opinia despre *lumea sentimentelor*, așa cum este tratată de către autorul articolului.

În textul tău, vei insera o secvență descriptivă, relevantă pentru tema intervenției tale.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Subiectul al III-lea

(35 de puncte)

Scrive un eseu structurat, de minimum 300 de cuvinte, despre adolescență ca vârstă a autodepășirii, pornind de la cele două texte și valorificând experiența ta culturală.

În redactarea eseului, vei avea în vedere:

- precizarea unui motiv pentru care adolescența poate fi considerată vârsta autodepășirii;
- ilustrarea motivului precizat prin exemple relevante din cele două texte date și din experiența ta personală/culturală;
- prezentarea rolului motivației interioare în adolescență prin valorificarea celor două texte date și prin raportarea la experiența de viață/culturală;
- menționarea unei asemănări și a unei deosebiri de viziune referitoare la autodepășire în textele date;
- stabilirea unor legături între experiența de lectură/culturală și experiența de viață referitoare la adolescență ca vârstă a autodepășirii.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Notă

Respectarea, în eseu, a ordinii cerințelor nu este obligatorie.

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 300 de cuvinte.

Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.